

YLEMPI PASTORAALITUTKINTO

Piispainkokouksen päätös ylemmästä pastoraalitutkinnosta
7.12.2020

Kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakuntadekaanien yhteis-
työssä laatimat sovellusohjeet 1.1.2021

Piispainkokouksen päätös ylemmästä pastoraalitutkinnosta (KS 144)

Annettu Kuortaneella 7. päivänä joulukuuta 2020

Piispainkokous on kirkkolain 21 luvun 2 §:n 5 kohdan e alakohdan nojalla antanut ylemmstä pastoraalitutkinnosta seuraavat täytäntöönpanomääräykset:

1 §

Ylemmän pastoraalitutkinnon tavoitteena on, että tutkinnon suorittanut tuntee syvästi teologiaa, soveltaa sitä kirkon toimintaan sekä hallitsee ja hyödyntää johtamisen, esimiestyön, ohjauksen ja konsultoinnin sekä hallinnon ja talouden menettelytapoja ja käytäntöjä kirkon toimintaympäristössä.

2 §

Oikeuden ylemmän pastoraalitutkinnon suorittamiseen myöntää hakemuksesta tuomiokapituli. Oikeus tutkinnon suorittamiseen voidaan myöntää papille, jolla on kelpoisuus hakea kirkkoherran virkaa. Tuomiokapituli voi päättää vuosittain opintojensa aloittavien enimmäismäärän.

Hakemukseen liitetään henkilökohtainen opintosuunnitelma. Opinto-oikeutta myöntäessään tuomiokapituli hyväksyy opintosuunnitelman ja päättää hakijan aikaisempien opintojen lukemisesta ylemmän pastoraalitutkinnon hyväksi. Tuomiokapituli hyväksyy myös opintosuunnitelmaan tehtävät muutokset.

3 §

Ylemmän pastoraalitutkinnon laajuus on 80 opintopistettä (op) ja se muodostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- 1) kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyviä johtamiskoulutuksen opintoja 20 op;
- 2) kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyviä erityiskoulutusten opintoja, jotka syventävät papin perusosaamista, vahvistavat erityisosaamista sekä laaja-alaistavat asiantuntijuutta kirkon työssä 40 op;
- 3) opintoihin liittyvän kehittämishankkeen raportti tai teologinen tutkielma 20 op.

Opinnot on suoritettava tuomiokapitulin hyväksymän henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti.

Opinnot voivat muodostua kirkkohallituksen, tuomiokapitulien, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä muiden kouluttavien tahojen toteuttamista osioista.

Opintokokonaisuudesta tai osiosta vastaava antaa sen hyväksyttävästi suorittaneelle todistuksen, johon merkitään opintokokonaisuuden tai osion nimi ja laajuus.

Tuomiokapituli hyväksyy ylemmän pastoraalitutkinnon suorittamisen ja antaa siitä todistuksen.

4 §

Ruotsinkielisen ylemmän pastoraalitutkinnon järjestämisestä vastaa Porvoon hiippakunnan tuomiokapituli.

5 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Tällä päätöksellä kumotaan piispainkokouksen 13. päivänä helmikuuta 2007 antama päätös ylemmästä pastoraalitutkinnosta (kirkon säädöskokoelma 106).

Jos pappi on ennen tämän päätöksen voimaantuloa saanut oikeuden ylemmän pastoraalitutkinnon suorittamiseen, on hänellä oikeus tämän päätöksen voimaantulon estämättä suorittaa ylemmän pastoraalitutkintoon kuuluvat opinnot loppuun tämän päätöksen voimaan tullessa voimassa olleen päätöksen mukaisesti.

YLEMPI PASTORAALITUTKINTO

Kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakuntadekaanien yhteistyössä laatimat sovellusohjeet 1.1.2021 lukien.

Piispainkokous päätti 7.12.2020 ylemmästä pastoraalitutkinnosta. Oheiset sovellusohjeet selkiyttävät päätöksen perusteluja ja toimivat tuomiokapitulien tukena, kun ne myöntävät opinto-oikeuksia, hyväksyvät henkilökohtaisia opintosuunnitelmia ja päättävät tutkinnon suorittamisesta.

1. Tutkinnon tavoitteet ja edellytykset

Ylemmän pastoraalitutkinnon laajuus on 80 op. Sen tavoitteena on, että tutkinnon suorittanut:

- tuntee syvällisesti teologiaa,
- soveltaa sitä kirkon toimintaan sekä
- hallitsee ja hyödyntää johtamisen, esimiestyön, ohjauksen ja konsultoinnin sekä hallinnon ja talouden menettelytapoja ja käytäntöjä kirkon toimintaympäristössä.

Ylempi pastoraalitutkinto on luonteeltaan tehtävälähtöinen pätevoittävä koulutus. Se antaa tutkinnon suorittajalle niitä tietoja, taitoja ja valmiuksia, joita tuomiorovastin, pappisasessorin ja hiippakuntadekaanin tehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää. Koulutuksesta on hyötyä myös muissa kirkon vaativissa hallinto-, johtamis- ja asiantuntijatehtävissä. Ylempi pastoraalitutkinto sijoittuu tasolle 7 kansallisessa tutkin-
tojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä (FiNQF).

Tutkinnon suorittamisen **edellytyksenä** on kelpoisuus hakea kirkkoherran virkaa.

2. Tutkinnon sisältö

Tutkintoon **sisältyy**:

- Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyviä johtamiskoulutuksen opintoja **20 op**
- Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvien erityiskoulutusten opintoja, jotka syventävät papin perusosaamista, vahvistavat erityisosaamista sekä laaja-alais-
tavat asiantuntijuutta kirkon työssä **40 op**.
- Opintoihin liittyvän kehittämishankkeen raportti tai teologinen tutkielma **20 op**.

Johtamiskoulutuksen opinoilla tarkoitetaan kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvää johtamiskoulutusta (Johtajana kirkossa ja Johtamiskoulutus kirkkoherroille ja hallinnon ja talouden johdolle tai Syvemmälle johtamiseen). Johtamiskoulutukseksi voidaan hyväksyä myös Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutus (45 op). Tuomiokapituli voi harkita myös vastaavan tasoisten yhteiskunnan tarjoamien johtamiskoulutusten sisällyttämistä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Erityiskoulutusten opinnoilla tarkoitetaan kirkkohallituksen hyväksymiä kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyviä erityiskoulutuksia. Ne ovat seurakuntatyön tarpeisiin perustuvia pysyviä, henkilöstön osaamisen kehittämiseen tarkoitettuja välineitä, jotka syventävät kirkon työntekijän perusosaamista, vahvistavat erityisosaamista sekä laajalaistavat asiantuntijuutta kirkon työssä. Erityiskoulutukset ja niiden moduulit liittyvät esimerkiksi raamattuteologiaan ja kirkon oppiin, jumalanpalveluselämään, sielunhoitoon, kasvatukseen, diakoniaan, yhteisölähteiseen työhön tai kirkon kansainvälisen työhön.

Koulutukset ovat toteutukseltaan joko yhtäjaksoisia tai moduulirakenteisia pakollisista ja valinnaisista moduuleista koottuja osaamiskokonaisuuksia. Niissä hyödynnetään kirkkoa ja seurakuntia palvelevaa tuoretta tutkimustietoa. Erityiskoulutuksen keskeisin tunnuspiirre on osaamisen, toiminnan ja työn kehittäminen sekä ennakointi ja uuteen suuntautuminen.

Erityiskoulutusten järjestäjänä toimii Kirkkohallitus, mutta opintokokonaisuuksien toteuttajina voivat toimia Kirkkohallituksen yksikköjen ohella myös hiippakunnat, kouluttavat laitokset ja järjestöt. Erityiskoulutusten osaamistavoitteiden, sisältöjen ja toteutusmallien kehittämistä koordinoi Kirkon koulutuskeskus.

Tarkemmat tiedot erityiskoulutusten sisällöistä, toteutettavista moduuleista ja niiden osaamistavoitteista julkaistaan kirkon verkkosivuilla (evl.fi/plus/Koulutus ja työelämä). Tietoihin (ns. moduulitaulukko) sisällytetään suositus niistä erityiskoulutusten moduuleista, jotka soveltuvat erityisen hyvin ylemmän pastoraalitutkinnon opintoihin.

Kirkkohallitus on 29.5.2018 hyväksynyt erityiskoulutusten kokonaisuuteen seuraavat koulutukset:

Moduulirakenteiset erityiskoulutukset

- Diakonian erityiskoulutus (DEK, 25 op)
- Jumalanpalveluselämän erityiskoulutus (JEK, 30 op)
- Kansainvälisen työn erityiskoulutus kotimaan henkilöstölle (KTE, 25 op)
- Kansainvälisen työn erityiskoulutus – lähetystyöhön valmentava koulutus (KTEL 35 op)
- Kasvatuksen erityiskoulutus (KEK, 25 op)

- Musiikin erityiskoulutus (MEK, 30 op)
- Raamattuteologian erityiskoulutus (REK, 25 op)
- Yhteisötyön erityiskoulutus (YTEK, 25 op)

Yhtäjaksoiset erityiskoulutukset

- Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutus (45 op)
- Kirkon työnohjaajakoulutus (60 op)
- Sielunhoidon erityiskoulutus (30 op)
- Perheneuvonnan erityiskoulutus (60 op)
- Sairaalasielunhoidon erityiskoulutus (60 op)

Erytyiskoulutusten laatua ja tasoa arvioidaan hyödyntäen kirkon henkilöstökoulutuksen arviointijärjestelmää. Koulutusten järjestämistä ja suunnittelua koordinoidaan Kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakuntien yhteistyöneuvotteluissa. Viime vaiheessa ylemmän pastoraalitutkintoon hyväksyttävät opinnot ratkaisee tuomiokapituli hyväksyessään henkilökohtaiset opintosuunnitelmat ja suoritettun tutkinnon.

Ylemmän pastoraalitutkinnon opintoihin kuuluva **kirjallinen työ** on luonteeltaan kehittämishankkeen raportti tai teologinen tutkielma. Raportin tulee liittyä joko tutkinnon suorittamisen aikana käytyyn johtamiskoulutukseen, erityiskoulutukseen tai opiskelijan työhön kirkossa. Kyseessä ei siis ole luonteeltaan akateeminen oppinäyte, jota arvioidaan perinteisin akateemisin kriteerein, vaan kirkon työhön, sen kehittämiseen tai perustaviin kysymyksiin liittyvä analyttinen raportti, jossa aihetta reflektoidaan myös teologisesti hyödyntäen raamatuntutkimuksen, systemaattisen teologian, kirkkohistorian ja/tai käytännöllisen teologian antia. Raportin tulee ilmentää tutkinnon tavoitteiden mukaista osaamista ja se voidaan kirjoittaa myös esseeseen muotoon.

Kirjallinen työ voi olla myös itsenäiseen työskentelyyn perustuva teologinen tutkielma, jossa hyödynnetään tieteellisen tutkimuksen menetelmiä.

Tarkemmat ohjeet ylemmän pastoraalitutkinnon kirjallisesta työstä on julkaistu evl.fi/plus -sivuilla.

3. Opinto-oikeus ja tutkinnon suorittaminen

Ylemmän pastoraalitutkinnon opinto-oikeutta haetaan tuomiokapitulilta. Hakemukseen sisällytetään henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS), johon on koottu mahdolliset jo aiemmin suoritettut hyväksiluettaviksi esitettävät opinnot sekä suunnitelma ylemmässä pastoraalitutkinnossa suoritettavista opinnoista. Opinto-oikeutta myöntäessään tuomiokapituli päättää hyväksiluettavista opinnoista ja niiden laajuudesta sekä hyväksyy suunnitelman suoritettavista opinnoista. On tarkoituksenmukaista, että henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan sisällytettävissä erityiskoulutusten opinnoissa

hyödynnetään moduulirakenteisia koulutuksia monipuolisesti eivätkä ne koostu vain yhdestä pitkästä koulutuksesta.

Suoritettuaan HOPS:n mukaiset opinnot opiskelija toimittaa tiedot (todistukset) suoritetuista opinnoista ja kehittämishankkeen raportin tai teologisen tutkielman tuomiokapitulille. Tuomiokapituli arvioi opintojen kokonaisuutta ja päättää tutkinnon hyväksymisestä. Tarvittaessa tuomiokapituli voi edellyttää opintojen täydentämistä. Tutkinnon hyväksymisen yhteydessä voidaan järjestää päätöskeskustelu, jossa keskustellaan kehittämishankkeen raportin tai teologisen tutkielman sisällöstä. Tuomiokapituli antaa tutkintotodistuksen.

4. Hyväksilukeminen

Tutkinnon suorittamisessa otetaan huomioon opiskelijan aikaisemmat opinnot, joita voivat olla

- ennen opinto-oikeuden saamista suoritettavat ylempään pastoraalitutkintoon soveltuvat johtamisopinnot sekä erityiskoulutukset ja niiden moduulit
- teologiset jatkotutkinnot (TL/TT), perustelluista syistä voidaan lukea hyväksi myös keskeneräisen jatkotutkinnon opintoja osaksi ylempään pastoraalitutkinnon opintoja.
- muu ylempään pastoraalitutkinnon tavoitteita vastaava koulutus

Teologisella jatkotutkinnolla usein hyväksi luetaan kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvät erityiskoulutusten opinnot (40 op) ja opintoihin liittyvän kehittämishankkeen raportti tai teologinen tutkielma (20 op). Tutkinnon kokonaisuuden kannalta voi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista, että jatkotutkinnon opintoja täydennetään tuomiokapitulin harkitsemissa erityiskoulutusten opinnoilla tai opinnäytetyötä täydennetään kirjallisella työllä, jossa tutkimuksen teemoja reflektoidaan kirkon toiminnan näkökulmasta.

Erityiskoulutusten opinnoissa tavoitteena on hyödyntää moduulirakenteisia koulutuksia monipuolisesti siten, etteivät opinnot koostu vain yhdestä koulutuksesta. Tämän vuoksi edellä kohdassa 2 sanotuista erityiskoulutuksista sisällytetään ylempään pastoraalitutkintoon yleensä 20 op.

5. Nykyisen ylempään pastoraalitutkinnon suorittaminen ja siirtymääjan säännökset

Uudistettu ylempi pastoraalitutkinto tulee voimaan 1. päivänä tammikuuta 2021.

Jos pappi on ennen tämän päätöksen voimaantuloa saanut oikeuden ylempään

pastoraalitutkinnon suorittamiseen, on hänellä oikeus tämän päätöksen voimaantulon esittämiä suorittaa ylempään pastoraalitutkintoon kuuluvat opinnot loppuun tämän päätöksen voimaan tullessa voimassa olleen päätöksen mukaisesti.

6. Suosituksia opintopoluiksi ja esimerkkejä hyväksiluennan toteutumisesta

Pyrittäessä selkiyttämään ylemmän pastoraalitutkinnon suorittamista on tarpeellista esittää muutamia esimerkkejä tutkinnon suorittamisesta. Esimerkit perustuvat kohdassa 4 mainittuihin periaatteisiin siten, että kirkon erityiskoulutuksista sisällytetään ylempään pastoraalitutkintoon yleensä 20 opintopistettä. Yksi erityiskoulutus voidaan hyväksi lukea tai sijoittaa opintosuunnitelmassa vain yhteen kohtaan opintoja.

Ratkaisut hyväksi lukemisesta tekee tuomiokapituli hyväksyessään henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

- **”Normaalitapaus”**
(TM, joka on suorittanut Pastoraalitutkinnon ja Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon sekä toimii kappalaisena seurakunnassa)
  - *Johtamiskoulutuksena* (20 op) suorittaa Johtajana kirkossa (aiemmin Kirjo II CDY, 20 op).
  - *Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvien erityiskoulutusten opintoina* (40 op) suorittaa HOPS:n mukaan esimerkiksi seuraavat opinnot: Diakonian teologia (5 op), Diakonia muuttuvassa yhteiskunnassa (5 op), Kompleksiset systeemit ja kokeilukulttuuri (5 op), Monikulttuurisuus jumalanpalveluselämässä (5 op), Sosiaalietiikka ja yhteiskunnalliset kysymykset (5 op), Syvemmälle Raamattuun (10 op) ja Yhteisöjen tukemisen ja vahvistamisen menetelmät (5 op).
  - Tekee *kehittämishankkeen raportin* (20 op) esimerkiksi diakonian muutoksesta seurakunnassa, jossa pohtii myös diakonian raamatullisia perusteita.
- **”Johtava kappalainen” työnohjaaja ja organisaatiokonsultti**
(TM, joka on suorittanut Pastoraalitutkinnon ja Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon, Kirkon työnohjaajakoulutuksen ja Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutuksen sekä toimii kappalaisena seurakunnassa)
  - *Johtamiskoulutuksena* (20 op) hyväksi luetaan Kirkon organisaationkonsultoinnin erityiskoulutus (45 op).
  - *Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvistä erityiskoulutusten opinnoista* (40 op) hyväksiluetaan Kirkon työnohjaajakoulutuksesta 20 op (laajuus 60 op). Suorittaa muita henkilöstökoulutuksen moduuleja 20 op HOPS:n mukaan.
  - Tekee *kehittämishankkeen raportin* (20 op) jostakin seurakuntatyön alueelta, joka sisältää teologisen reflektion.

- **”Erityistehtävien työntekijä”**

(TM, joka on suorittanut Pastoraalitutkinnon ja Sairaalasielunhoidon erityiskoulutuksen ja toimii seurakuntayhtymän sairaalasielunhoitajana)

- *Edeltävinä opintoina* suorittaa Johtamisen perusteet (5 op) ja Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon (5 op).
- *Johtamiskoulutuksena* (20 op) suorittaa Johtajana kirkossa (aiemmin Kirjo II CDY, 20 op).
- *Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvistä erityiskoulutusten opinnoista* (40 op) hyväksiluetaan Sairaalasielunhoidon erityiskoulutuksesta 20 op (laajuus 60 op). Suorittaa HOPS:n mukaan esimerkiksi Syvemmälle Raamattuun (10 op) ja Syvemmälle messuun (10 op).
- Tekee *kehittämishankkeen raportin* (20 op) esimerkiksi sairaalajumalanpalveluksen kehittämisestä. Raportti sisältää teologisen reflektion.

- **”Kirkkoherra”**

(TM, joka on jo osallistunut Kirjo II A -koulutukseen (20 op, nykyään Johtamiskoulutus kirkkoherroille ja talouden ja hallinnon johdolle) sekä aktiivisesti myös muuhun kirkon henkilöstökoulutukseen kuten Syvemmälle johtamiseen ja Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutukseen)

- *Johtamiskoulutus* (20 op) hyväksiluetaan suoritetun Kirjo II A -koulutuksen (20 op) perusteella.
- *Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvistä erityiskoulutusten opinnoista* (40 op) hyväksiluetaan Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutuksesta 20 op (laajuus 45 op). Syvemmälle johtamiseen -koulutusta (15 op, ent. Kirjo III) ei hyväksilueta, koska koulutus on johtamiskoulutusta. Muut teologiset opinnot 20 op muodostuvat HOPS:n mukaan esimerkiksi seuraavasti: Saarnakoulutus (10 op), Yhteisöllinen ja yhteisölähtöinen kirkko (5 op) ja Vaikuttamistyö ja verkostojen vahvistaminen (5 op).
- Tekee *kehittämishankkeen raportin* (20 op) esimerkiksi seurakunnan strategian kehittämisestä muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa kiinnittää erityistä huomiota monikulttuurisuuden ja yhteisöjen rakentumisen esille nostamiin teologisiin kysymyksiin.

- **”Yliopistotutkija”**

(TL, joka viimeistelee väitöskirjaansa ekofeministi Sallie McFaguen käsituksesta teologisesta kielestä)

- *Edeltävinä opintoina* suorittaa Pastoraalitutkinnon (40 op), Johtamisen perusteet (5 op) ja Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon (5 op). Pastoraalitutkinnon opintokokonaisuuden suoritus Kirkon usko, tunnustus ja ekumenia rääätälöidään ja muut opintokokonaisuudet suoritetaan.
- *Johtamiskoulutuksena* (20 op) suorittaa Johtajana kirkossa (20 op).
- *Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvät erityiskoulutusten opinnot* (40 op)

hyväksiluetään TL-tutkinnon perusteella tuomiokapitulin harkinnan mukaan.

- *Teologinen tutkielma* (20 op) hyväksiluetään TL-tutkinnon perusteella.

- **”Yliopistotutkija”**
(TT, joka tehnyt väitöskirjansa Lutherin toivokäsityksestä)
- Edeltävinä opintoina suorittaa Pastoraalitutkinnon (40 op), Johtamisen perusteet (5 op) ja Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon (5 op). Pastoraalitutkinnosta hyväksiluetään opintokokonaisuus Kirkon usko, tunnustus ja eku-
menia (6 op) ja Sana ja elämä (6 op). Muut opintokokonaisuudet suoritetaan.
- *Johtamiskoulutuksena* (20 op) suorittaa Johtajana kirkossa (20 op).
- *Kirkon henkilöstökoulutukseen sisältyvät erityiskoulutusten* opinnot (40 op) hyväksiluetään TT-tutkinnon perusteella tuomiokapitulin harkinnan mukaan.
- *Teologinen tutkielma* (20 op) hyväksiluetään TT-tutkinnon perusteella.